

VAR LEVER BESTÄMDHETSFORMER SOM *DÖRRA* KVAR?

LARS-GUNNAR ANDERSSON

University of Gothenburg

Det svenska språket har förändrats från ett språk med tre grammatiska genus till ett språk med två grammatiska genus. Precis hur detta har gått till och när de olika detaljerna i förändringen inträffade är inte helt klarlagt, och kommer kanske aldrig att bli det. Ulf Teleman ger i boken *Tradis och funkis* en översikt av förloppet i stort tillsammans med en rad referenser (Teleman 2003:139 ff.).

Det är också väl känt att en del rester av ett tregenussystem lever kvar på olika håll i svenskt talspråk. I den här uppsatsen kommer jag att undersöka en detalj i genusbruket, nämligen de bestämda feminina formerna *dörra*, *vägga* och så vidare. Den historiska bakgrunden till de här böjningsformerna har bland annat beskrivits av Ivan Modéer (1946). Min beskrivning görs utifrån en enkät där en av 35 frågor just handlade om variationen *dörren* – *dörra*. Enkäten gjordes genom radioprogrammet *Språket* i Sveriges Radio 2006, och frågorna låg på programmets webbplats under två månader, och den som ville kunde svara på dem. Det förekom alltså inget informanturval baserat på sociala och personliga karakteristika. Däremot frågade jag efter ålder, kön och hemort. Det var över 5600 personer som besvarade enkäten, och de flesta svarade på alla frågor, men antalet svar kan variera en aning från en fråga till en annan.

Frågan var formulerad på följande sätt: ”Kan man i din dialekt använda gamla feminina bestämdhetsformer? Kan man säga *vägga*, *dörra*, *tösa*, *boka* osv. vid sidan om *väggen*, *dörren*, *tösen*, *boken* osv.?” De fyra svarsalternativen var a) ja, b) nej, c) bara i några få ord och d) vet inte.

Förändringen från ett tregenussystem till ett tvågenussystem är ett mycket komplext fenomen, och det är naturligtvis omöjligt att fånga den förändringen

i en enda fråga. Det jag försökte göra var att formulera en så enkel och begriplig fråga som möjligt. Tanken var att enkäten skulle kunna besvaras även av dem som inte har någon utbildning utöver folkskolan eller grundskolan. Jag använder visserligen grammatiska termer som ”feminina” och ”bestämthetsformer” i frågan, men exemplifieringen gör förhoppningsvis att frågan blir begriplig även om man inte känner till de här termerna.

Det ska också påpekas att de här feminina *a*-formerna i stort sett bara förekommer i talspråk. När jag sökt på former som *dörra*, *vägga* och så vidare i Språkbankens tidningstextmaterial är det lätt att konstatera att formerna inte alls används i tidningstext, med ett undantag och det är i (smek)namn. En fotbollsmålsvakt kan till exempel kallas Rolf ”Dörra” Andersson (och sedan får man gissa om den dörren var stängd eller öppen). Vi kan också hitta formerna i fasta uttryck som ”sola i Karlsta”; det heter inte ”solen i Karlstad”, helt enkelt.

Sett över hela landet och alla informanter fördelar sig svaren på följande sätt. Jag har slagit ihop nej-svaren och ”vet inte”-svaren i tabellen.

Tabell 1. Fördelning av svaren över hela materialet.

Totalt	<i>ja</i> [%]	<i>i några få ord</i> [%]	<i>nej/vet inte</i> [%]
n=5619	29	11	61

Det blir naturligtvis mer intressant om man går igenom svaren landskap för landskap. Frågan är vilka hypoteser man ska utgå ifrån. De flesta skulle väl säga att de gamla genusformerna lever kvar bättre på landsbygden än i städerna, även om det kanske inte finns någon undersökning som visar just detta. Intuitivt skulle jag säga att bestämthetsformer på *-a* är vanligare i västra Sverige än i Mälardalsområdet, men den typen av bedömningar påverkas naturligtvis av i vilka miljöer ens egna öron har rört sig. Vi ska också förvänta oss att femininformerna inte ska vara speciellt vanliga i södra Sverige. Den medeltida förändring som ledde till att *solin* blev *sola* har en sydgräns som skär genom mellersta Halland och mellersta Småland. Låga värden för ja-svar bör vi alltså utifrån språkhistoriska kunskaper vänta oss för Skåne och Blekinge, och delvis också för Halland och Småland.

Norr om den här linjen skulle vi då kunna förvänta oss att hitta (rester av) *a*-formerna, men det är nog inte fullt så enkelt. Pamp skriver följande i boken Svenska dialekter: ”Det korta *n* gick inte förlorat i hela språkområdet. I delar av Uppland, Södermanland, Västmanland och Gästrikland behölls det, och likaså i ett sydsvenskt område omfattande Skåne, Blekinge och de södra delarna av Småland och Halland.” (Pamp 1978:24).

I tabell 2 har jag ordnat landskapen efter högst andel ja-svar.

Tabell 2. Fördelning av svaren landskap för landskap. Landskapen ordnas efter sjunkande grad av ja-svar (i procent).

Landskap	ja [%]	i några få ord [%]	nej/vet inte [%]
VÄRMLAND	85	5	10
DALSLAND	81	3	16
HÄRJEDALEN	67	0	33
VÄSTERGÖTLAND	66	10	24
HÄLSINGLAND	58	10	32
BOHUSLÄN	52	14	34
ÖLAND	50	5	45
ÖSTERGÖTLAND	48	13	39
ÅNGERMANLAND	47	17	36
JÄMTLAND	47	18	35
DALARNA	46	18	36
NÄRKE	36	11	43
VÄSTERBOTTEN	35	25	40
GÖTEBORG	32	17	51
SMÅLAND	31	17	52
LAPPLAND	27	23	50
MEDELPAD	27	15	58
VÄSTMANLAND	20	11	69
SÖDERMANLAND	16	15	69
HALLAND	14	14	72
NORRBOTTEN	12	15	73
GOTLAND	11	9	80
GÄSTRIKLAND	3	12	85
UPPLAND	3	8	89
STOCKHOLM	2	4	94
BLEKINGE	2	8	90
SKÅNE	2	8	90
MALMÖ	2	7	91

En slutsats man omedelbart kan dra är att Sverige inte är ett speciellt homogent land vad det gäller användandet av de feminina bestämdhetsformerna. Det är snarare en påfallande och möjligen överraskande heterogen bild som framträder. Att Skåne och Blekinge ligger i botten med nästan inga ja-svar kan ha historiska orsaker. De här bestämdhetsformerna hör traditionellt inte hemma i de här sydliga dialekterna. Utifrån Pamps beskrivning har inte heller *a*-formerna

fått fäste i (delar av) Mälardalsområdet. Speciellt den låga andelen ja-svar från Stockholm, Uppland och Gästrikland är påfallande (2 eller 3%). Andelen ja-svar är lite högre i Södermanland och Västmanland, men så skriver ju Pamp också ”i delar av” i citatet ovan. Modéer (1946) ger i sin bok kartor över formerna *boka* och *boken* (karta 2, s. 18) och *kyrka* och *kyrkan* (karta 10, s. 74). Där ser man mer detaljerat vad ”i delar av” betyder.

Längre bort från Mälardalsområdet: söderut mot Östergötland, västerut mot Närke och Värmland och norrut mot Dalarna och Hälsingland stiger andelen ja-svar ganska rejält.

RESERVATIONER

Det totala antalet returnerade enkäter var 5705, men från dessa räknas några tiotal enkäter bort eftersom de bara besvarade en eller ett par frågor. Ytterligare några enkäter måste räknas bort för enskilda frågor eftersom man kan ha glömt att ange landskap, kön eller ålder. Kvar blir i alla fall cirka 5600 enkäter där alla frågor fått ett svar. Detta är förvisso ett stort material, men man kan ändå ha en del reservationer mot undersökningsmetoden. Den mest uppenbara är förstas relationen mellan verkligt och rapporterat språkbruk.

Jag har undersökt rapporterat språkbruk. Sättet som frågorna är formulerade på avgör om man ska se det som egenrapportering eller annanrapportering (eller en blandning av båda). En del frågor har formen ”Kan du säga ...?”, och då är det självklart fråga om egenrapportering. I det här fallet var emellertid frågan formulerad på följande sätt: ”Kan man i din dialekt använda ...?”. Frasen ”din dialekt” kan tolkas som vad man själv säger, men den kan också tolkas som vad andra säger. Jag valde den här formuleringen för att komma åt hur ett visst fenomen uppfattades som en del av dialekten. En hög andel ja-svar, som de 85 procenten i Värmland, behöver alltså inte betyda att precis en så stor andel av värmlänningarna i enkäten själva använder de här *a*-formerna på substantiven.

När informanterna rapporterar om sitt eget språkbruk, kan de lämna ett svar som stämmer med deras verkliga språkbruk. Men det kan också vara så att de faktiskt inte vet vad de säger. Jag tror inte att risken är överhängande just i det här fallet. Skillnaden mellan *dörra* och *dörren* är lite väl påtaglig för att man inte ska lägga märke till den. Däremot kan man tolka frasen ”bara i några få ord” på olika sätt. Det är inte självklart vad som menas med ”några få”, men det vore inget lyckat alternativ att fråga om antalet ord heller; sådant har språkbrukare inte något begrepp om.

Den andra reservationen gäller förstas över- och underrapportering. Man säger sig tala mer eller mindre standardspråkligt än man i själva verket gör. Attityden till dialekten och standardspråket speglas i svaren.

Om nu tabell 2 visar att värmlänningar säger sig använda de feminina *a*-formerna mer än till exempel västmanlänningar, så skulle det kunna tolkas på två sätt.

Det kan bero på att de faktiskt använder *a*-formerna i större utsträckning eller det kan bero på att de har en positivare attityd till de här *a*-formerna. De här båda förklaringarna utesluter inte varandra. Tvärtom, en positiv attityd till ett språkligt fenomen ökar snarare än minskar rimligtvis sannolikheten för att det används.

Tabell 2 ger, skulle jag vilja påstå, en trovärdig bild av var de feminina *a*-formerna lever starkast. Jag litat på rangordningen i tabellen, med viss reservation för de landskap där få personer besvarat enkäten.

ÅLDER OCH KÖN

I tabell 3 jämförs åldersgrupper och kön över hela materialet. Den rimligaste hypotesen är (väl?) att männen ska uppge en större användning av dialektformerna än kvinnorna, och att de yngre ska uppge en lägre användning än de äldre; den allmänna meningen i Sverige är att dialektala grammatiska fenomen förlorar i styrka.

Tabell 3. Fördelning av svaren efter kön och ålder, hela materialet.

Kön och ålder	ja [%]	<i>några få ord</i> [%]	nej [%]
före 1930			
kvinnor (n=56)	21	2	77
män (n=90)	26	9	66
1930–1950			
kvinnor (n=1076)	29	8	63
män (n=1262)	34	9	57
1950–1970			
kvinnor (n=901)	31	11	58
män (n=979)	32	15	53
efter 1970			
kvinnor (n=612)	20	15	65
män (n=520)	20	17	62

Vad säger nu den här tabellen? Vad det gäller könsskillnaderna stämmer resultatet med hypotesen. Männen har fler ja-svar och färre nej-svar än kvinnorna i varje åldersgrupp. Med ett undantag, nämligen i den yngsta gruppen där könen ligger på lika andel ja-svar. Det allmänna mönstret är att könsskillnaderna tycks minska genom åren.

Ålderskillnaderna är svårare att tolka. Den yngsta gruppen har en lägre andel ja-svar än de båda äldre grupperna, en sänkning från cirka 30% till 20%. Detta följer hypotesen och stämmer nog med den språkliga verkligheten. Men det finns annat att fundera över.

För det första är det konstigt att den äldsta gruppen har färre ja-svar än de följande åldersgrupperna. Jag tror inte att detta speglar den språkliga verkligheten, utan jag tror att det finns två andra förklaringar. Dels att den äldre generationen i större utsträckning fått lära sig att undvika dialektala former, dels att internetuppkopplingar inte är lika spridda hos äldre dialekttalare (när enkäten gjordes var de äldsta informanterna över 76 år).

För det andra är det aningen överraskande att det just inte märks någon större skillnad mellan de båda mellangrupperna, där det dessutom finns runt 1000 informanter i varje grupp. En tolkning är förstas att detta speglar verkligheten; det är först hos dem födda efter 1970 som de här böjningsformerna börjar försvinna på ett märkbart sätt. Den andra tolkningen är förstas att det här precis som för den äldsta gruppen speglar en lite mer negativ inställning till dialektala fenomen hos dem födda mellan 1930 och 1950 än hos dem födda mellan 1950 och 1970.

Det är helt enkelt inte självklart hur resultaten ska tolkas. Såväl användningen av dialektala drag i språket som attityden till dem kan och bör sättas in i ett språkligt samhälleligt sammanhang.

FÖRKLARINGSMODELLER

Tabell 2 visar att a-formerna står sig starkare i en del landskap och svagare i andra. Tabell 3 visar att kvinnor och män skiljer sig åt och att äldre och yngre skiljer sig åt. Jag tror inte att det finns en enda förklaringsmodell för detta. Det finns åtminstone fyra olika modeller som delvis samverkar.

Modell 1: Från dialekt till standard.

Detta är den enklaste modellen; den säger helt enkelt att dialektala skillnader vad det gäller grammatiken minskar i omfattning. Under de senaste hundra åren har dialekternas ställning försvagats och standardspråkets ställning stärkts. Faktorer som industrialisering, urbanisering, mobilitet, massmedier och längre skolgång är alla sådana som utgör rimliga förklaringar till att standardspråket får en starkare ställning.

Om detta vore den enda relevanta förklaringsmodellen, skulle vi vänta oss att andelen ja-svar sjönk med sjunkande ålder hos informanterna och andelen nej-svar ökade.

Modell 2: Från kodbyte till kodglidning.

För hundra år sedan var det ganska vanligt att människor i Sverige växte upp i en språkmiljö där man i viss mening var tvåspråkig. Hemma talade man dialekt (eller mål) och i skolan, om inte förr, lärde man sig standardspråket. Sedan lärde man sig att tala standardsvenska i vissa sammanhang och dialekt i andra, och eftersom det var så stor skillnad mellan språkformerna var det uppenbart för alla vilken varietet man i en given språksituation använde. Sara Lidmans böcker om den Västerbottniska miljön skildrar en sådan språkmiljö:

hemma talar man mål (eller bondska) och i skolan talas det ”schwänkska”. På en del håll i landet finns en sådan språkmiljö kvar men det blir färre och färre barn som växer upp med en sådan språksituation. Det vanliga i dag, inte minst i storstäderna, är att man växer upp i en miljö där man placerar sig någonstans på en skala mellan utpräglad dialekt och utpräglad standard. Man kan säga att i stort sett alla de sociolingvistiska undersökningar som gjorts i stadsmiljö, till exempel Labovs undersökningar i New York, Trudgills i Norwich och Bengt Nordbergs i Eskilstuna, illustrerar en sådan här kodglidningssituation.

Om det nu är så att kodglidning blivit vanligare och kodbyte ovanligare, borde vi kanske vänta oss att alternativet ”bara i vissa ord” skulle öka med sjunkande ålder. Detta är också ett av de tydligaste resultaten av undersökningen.

Modell 3: Från antingen-eller till både-och.

Detta är en språknormsprincip snarare än en språkbruksprincip, även om de två tingen naturligtvis är beroende av varandra. En äldre syn på dialekten från skolans sida var snarast att dialekten var något som skulle arbetas bort. I dag råder snarare en tvåspråkighetssyn, alltså såväl standardspråk som dialekt. Å ena sidan ett språk som är gångbart över hela landet och i alla sociala situationer, å andra sidan ett språk för trygghet och hemkänsla (Andersson 1985:150 ff.).

Man skulle kunna tänka sig att en del av de äldre informanterna har fått inpräntat i sig att dialekten är något som ska undvikas och detta kan visa sig i svaren. Ett tänkbart resultat utifrån den här faktorn är att den äldsta gruppen kanske har aningen fler nej-svar än man skulle förvänta sig enligt förklaringsmodell 1. Man kan kanske tolka svaren från den äldsta gruppen (födda före 1930) på det sättet. De uppger sig vara något mindre dialektalande än nästföljande åldersgrupp, om man ser till hela materialet (tabell 3).

Modell 4: Från grammatisk till stilistisk markör.

I en del dialekter, till exempel i göteborgskan, har genusdistinktionen mellan maskulinum och femininum mist sin grammatiska funktion med undantag för adjektivböjningen *den snälle pojken – den snälla flickan*. I göteborgskan är det snarare en stilistisk markör: säger man *dörra* och *vägga* i stället för *dörren* och *väggen*, signalerar det vardaglighet och dialekttillhörighet och inget därutöver (Andersson 1994).

Enligt den här modellen skulle man kunna tänka sig att andelen ja-svar fortsätter vara rätt högt även om formerna kanske inte är så flitigt brukade. Man skulle också kunna tänka sig att konsekvensen blir att alternativet ”bara några få ord” ökar.

De här fyra förklaringsmodellerna står inte i opposition till varandra; de kan alla bidra till förklaringen av resultaten. Tabell 3 ger en översiktlig bild. I det följande kommer jag att visa resultaten för ett urval enskilda landskap.

LANDSKAPSVIS

Den rimliga utgångspunkten är väl att undersöka de landskap varifrån den högsta andelen *a*-former rapporteras enligt tabell 2.

VÄRMLAND	<i>ja</i> [%]	<i>några få ord</i> [%]	<i>nej</i> [%]
före 1950 (n=99)	88	5	7
1950–70 (n=85)	85	5	11
1970– (n=42)	79	7	14

Det är 226 värmlänningar som uttalar sig i frågan. Vi ser att ja-svaren minskar en aning och att nej-svaren ökar. Alternativet ”bara i några få ord” ökar visserligen lite men är även i den yngsta gruppen lågt.

VÄSTERGÖTLAND	<i>ja</i> [%]	<i>några få ord</i> [%]	<i>nej</i> [%]
före 1950 (n=208)	78	8	13
1950–70 (n=174)	77	10	13
1970– (n=102)	55	18	27

Västergötland är också ett landskap med många informanter (484) och en hög andel ja-svar. Här ligger andelen ja-svar tio procent under vad vi finner i Värmland för de två äldsta åldersgrupperna medan det skiljer tjugo procent i den yngsta gruppen. Det är uppenbart att *a*-formerna har en starkare ställning hos de yngre i Värmland än hos de yngre i Västergötland.

BOHUSLÄN	<i>ja</i> [%]	<i>några få ord</i> [%]	<i>nej</i> [%]
före 1950 (n=46)	52	9	35
1950–70 (n=47)	57	15	26
1970– (n=23)	39	22	35

Vi har 116 bohusläningar i materialet. Andelen ja-svar är lägre än i Västergötland men det är samma tendens vad det gäller den yngsta gruppen, där ja-svaren sjunker med cirka 20 procentenheter. En intressant detalj är att den näst äldsta gruppen anger högre andel ja-svar än den äldsta. Man kan nog miss-tänka att detta beror på att kritiken mot *a*-formerna drabbat den äldsta gruppen hårdare än den näst äldsta. Å andra sidan undrar man varför detta skulle vara tydligare i Bohuslän än i Värmland och Västergötland. Intressant nog hittar vi samma mönster i Dalarna, även om skillnaden bara är en enda procent.

DALARNA	<i>ja</i> [%]	<i>några få ord</i> [%]	<i>nej</i> [%]
före 1950 (n=74)	52	12	35
1950–70 (n=61)	53	12	34
1970– (n=43)	33	40	26

Här kan vi också se hur den yngsta åldersgruppen förlorar 20 procentenheter ja-svar och hur den näst äldsta gruppen ligger ett snäpp över den äldsta gruppen i andelen ja-svar. Och vi finner samma mönster, fast ännu tydligare, i Östergötland (med 283 informanter).

ÖSTERGÖTLAND	<i>ja</i> [%]	<i>några få ord</i> [%]	<i>nej</i> [%]
före 1950 (n=132)	49	11	40
1950–70 (n=80)	56	13	31
1970– (n=71)	31	18	46

Här är det en tydlig ökning av ja-svaren i mellangruppen (från 49 till 56 %) och sedan den vanliga sänkningen av andelen ja-svar med cirka 20 procentenheter i den yngsta gruppen.

ÄNGERMANLAND	<i>ja</i> [%]	<i>några få ord</i> [%]	<i>nej</i> [%]
före 1950 (n=56)	52	13	36
1950–70 (n=39)	51	18	31
1970– (n=18)	22	28	50

Ängermanland är ett annat landskap som visar en drastisk sänkning av andelen ja-svar i den yngsta åldersgruppen med en sänkning på hela 30 procentenheter.

Göteborg kommer lite längre ned i tabell 2 med 32 % ja-svar. Också här kan vi se hur åldergruppen i mitten har högst andel ja-svar, och sedan har vi den drastiska sänkningen i den yngsta gruppen. Vad det gäller relationen mellan stad och landsbygd, ligger det nära till hands att jämföra Göteborg och Västergötland. Andelen ja-svar i Göteborg är knappt hälften mot andelen ja-svar i Västergötland – ett förväntat resultat.

GÖTEBORG	<i>ja</i> [%]	<i>några få ord</i> [%]	<i>nej</i> [%]
före 1950 (n=132)	33	15	52
1950–70 (n=148)	41	18	41
1970– (n=77)	17	21	62

SAMMANFATTNING

De feminina bestämdhetsformerna på *-a* har markant olika ställning i de svenska dialekterna, allt från 1 % till 88 %. På sina håll förklaras de låga siffrorna historiskt; i söder och i Stockholm-Gästrikland har de förmodligen aldrig funnits. Men i övriga Sverige har de här formerna faktiskt funnits, och därför är det ett intressant faktum att deras ställning varierar så från ett område till ett annat.

Det finns två sätt att se på den här variationen. Å ena sidan kan det vara så att dialektutjämning och avveckling av speciella grammatiska/morfologiska

formvarianter går olika fort i olika dialekter. I så fall skulle Värmland tillsammans med en del andra landskap som Västergötland och Hälsingland vara områden där dialektutjämningen går relativt sett långsammare, vilket mycket väl kan vara sant. Å andra sidan kan det vara så att de här bestämdhetsformerna även förr varit olika starka, frekventa och dominanta inslag i olika dialekter. De kartor som finns i Modéer (1946), liksom språkgeografiska kartor i allmänhet, beskriver var isoglosserna befinner sig och vilken variant av en speciell variabel som används i en speciell socken eller by. Däremot visar inte kartorna hur frekvent en viss variant är på ett speciellt ställe. I ljuset av de senaste decenniernas sociolingvistiska undersökningar finns det starka skäl att misstänka att detta är en förenklad bild. Den språkliga variationen, såväl den interindividuella som den intraindividuella, fanns rimligtvis förr precis som nu. Utifrån det här perspektivet skulle man då kunna tänka sig att de feminina *a*-formerna var mer utbredda i Värmland och Västergötland än i Närke och Västerbotten, vilket också är en fullt rimlig möjlighet.

Vad det gäller *a*-formernas framtid finns det starka skäl att misstänka att de kommer att avvecklas eller åtminstone minska i frekvens. Hos den yngsta gruppen informanter (födda 1970 eller senare) är siffrorna alltid lägre än hos äldre grupper och inte sällan kraftigt lägre. Detta är ett av de tydligare resultaten av undersökningen, och det resultatet stämmer väl överens med den allmänna bilden att dialekternas ställning försvagas. Det är också ett resultat som stämmer med en syn som många har men som få har studerat i detalj, nämligen att de grammatiska och morfologiska detaljerna i olika dialekter försvinner fortare än uttalsmässiga skillnader. För att använda brittisk sociolingvistisk terminologi skulle vi kunna säga att vi ser en förskjutning från *dialects* till *accents* i den svenska språkmiljön.

Men, till sist, det är ändå påfallande hur många informanter som ser de här feminina bestämdhetsformerna som en del av sina respektive dialekter. För 115 år sedan skrev värmlänningen Gustaf Fröding i sina Rägglar och paschaser att ”Om trätti är ä dä ingen i hel Varmlann sôm begriper ett ol te vårt mål – satt d’ä allt bäst te skriv å läs på’t, mennas ti är”. Dialekten är allt lite segare än Fröding förutsåg – inte minst i Värmland.

LITTERATUR

- Andersson, Lars-Gunnar. 1985. *Fult språk*. Stockholm: Carlsson.
 — 1994. ”Göteborgska – inte alltid så enkelt”. I: Kotsinas, Ulla-Britt & John Helgeander (red.): *Dialektkontakt, språkkontakt och språkförändring i Norden*. MINS 40. Stockholm: Stockholms universitet, 280–290.
 Modéer, Ivar. 1946. *Studier över slutartikeln i starka femininer* (= Uppsala universitets årsskrift 1946: 2). Uppsala: Lundequistiska bokhandeln.
 Pamp, Bengt. 1978. *Svenska dialekter*. Stockholm: Natur och Kultur.
 Teleman, Ulf. 2003. *Tradis och funkis*. Stockholm: Nordstedts ordbok.